

ODPOVĚDNOST V PRÁVU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

2017

Ilona Jančářová

DRUHY ODPOVĚDNOSTI

1. Správně právní
2. Trestně právní
3. Občanskoprávní
4. Odpovědnost za ekologickou újmu

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Prameny platné právní úpravy:

- Z.č. 200/1990 Sb., o přestupcích (*zrušen zákonem č. 250/2016 Sb.*)
- Z.č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zvláštní předpisy PŽP (složkové)

Předpisy s účinností od 1.7.2017:

- Z.č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich (NPZ)
- Z.č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

- Sekundární povinnost strpět a nést sankci, která vzniká v důsledku porušení povinnosti primární

SPRÁVNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Odpovědnost za správní delikty (**do 1.7.2017**):

A/ Odpovědnost za jiné správní delikty

B/ Odpovědnost za přestupky

Procesní předpisy (v platném znění):

Správní řád 500/2004 Sb.

Přestupkový zákon č. 200/1990 Sb.

Složkové předpisy (zvláštní)

Postup při aplikaci předpisů (**do 1.7.2017**)

A/ Odpovědnost za jiný správní delikt:

- Zvláštní předpisy na ochranu životního prostředí (zákon o vodách)
- Správní řád (subsidiárně)

B/ Odpovědnost za přestupek

- Zvláštní předpisy na ochranu životního prostředí (např. zákon o vodách)
- Zákon o přestupcích

Postup při aplikaci předpisů (od 1.7.2017)

1. Zvláštní zákony → leges speciales
2. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích
3. NPZ → lex generalis

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ – od 1.7.2017 (§ 5 NPZ)

Přestupek - společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin.

Trestný čin – protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v TZ.

Vztah přestupku a trestného činu Zásada subsidiarity trestní represe a ultima ratio

Čin, jehož stupeň škodlivosti pro společnost je nepatrný, není trestným činem, i když jinak formálně znaky trestného činu vykazuje. (tzv. materiální korektiv)

ZÁSADA NE BIS IN IDEM (NPZ)

Nikdo nemůže být obviněn z **totožného přestupku** za skutek, o němž již bylo proti téže osobě

- zahájeno řízení podle NPZ nebo trestní řízení
- pravomocně rozhodnuto v jiném řízení

↓
Důvod k zastavení řízení (§ 86 NPZ)!

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

Znaky přestupku:

- Protiprávnost
- Jednání
- Trestnost jednání
- Odpovědná osoba
- Zavinění → (pouze přestupky FO nepodnikajících)

JEDNÁNÍ

Judikatura:

- Opomenutí je stanoveno na roveň konání, jestliže subjekt nevykonal to, co bylo jeho právní povinností

NPZ:

- Jednáním se pro účely tohoto zákona rozumí i **opomenutí** takového konání, k **němuž byl pachatel povinen** podle jiného právního předpisu nebo úředního rozhodnutí, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti konat nebo vyplývala-li jeho zvláštní povinnost z jeho předchozího ohrožujícího jednání nebo k němuž byl z jiného důvodu podle okolností a svých poměrů povinen.

ODPOVĚDNÁ OSOBA (NPZ)

- Osobní působnost NPZ
- Pachatel
 - osoba fyzická (subjektivní odp.)
 - osoba právnická (objektivní odp. + liberační důvody)
 - podnikající fyzická osoba (objekt. odpovědnost + liberační důvody)
- Spolupachatel
- Nepřímý pachatel
- Odpovědnost zákonného zástupce/opatrovníka

ODPOVĚDNÁ OSOBA (NPZ)

- Odpovědností PO za přešupek není dotčena odpovědnost za přešupek FO, jejichž jednání je přiřitatelné právnícké osobě, a odpovědností za přešupek těchto FO není dotčena odpovědnost PO za přešupek!
- Odpovědnost PO přechází na právního nástupce
- Odpovědnost PFO přechází na osobu, která pokračuje v její podnikatelské činnosti
- Možnost zákazu zrušení, zániku či přeměny obviněné PO
- Přestane-li PFO, která je pachatelem, být podnikatelem, její odpovědnost za přešupek nezaniká!

ODPOVĚDNOST SPRÁVNĚ PRÁVNÍ

Předpoklady vzniku:

a) Objektivní

- protiprávnost jednání,
- škodlivé následky tohoto jednání
- příčinný vztah mezi tímto jednáním a následkem

b) Subjektivní

- zavinění (přešupky FO nepodnikajících)

ŠKODLIVÉ NÁSLEDKY DELIKTU

NSS 8 As 17/2007:

- Aby mohlo být určité protiprávní jednání kvalifikováno jako správní delikt, musí být kromě formálních znaků deliktního jednání naplněna i materiální stránka deliktu a jednání musí vykazovat určitou míru společenské nebezpečnosti ve vztahu k porušené povinnosti, stanovené zákonem na ochranu odpovídajících hodnot.
- I prosté porušení administrativního pořádku, přitom může bez dalšího naplnit typovou společenskou nebezpečnost. Vždy je proto třeba zkoumat, jaký zájem společnosti je porušeným ustanovením chráněn, zda byl posuzovaným jednáním porušen, popř. v jaké intenzitě se tak stalo.

SPRÁVNÍ SANKCE

- a) Správní tresty
- b) Správní sankce obnovující povahy
- c) Ochranná opatření (NPZ)

Sankce – nepříznivý následek ukládaný v důsledku porušení právní povinnosti

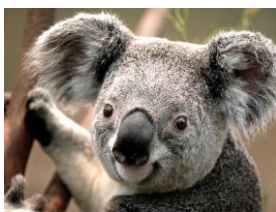
SPRÁVNÍ TRESTY (NPZ)

- Napomenutí
- Pokuty
- Zákaz činnosti
- Propadnutí věci nebo náhradní hodnoty
- Zveřejnění rozhodnutí o přestupku

OCHRANNÁ OPATŘENÍ (NPZ)

- Omezující opatření
- Zabránění věci nebo náhradní hodnoty

PROMLČECÍ DOBA

Lhůty k ukládání sankcí (NPZ):

- a) 1 rok
- b) 3 roky, jde-li o přešupek, za který zákon stanoví sazbu pokuty, jejíž horní hranice je alespoň 100 000 Kč

Maximální hranice při přerušení (§ 32):

- 3 roky ad a)
- 5 let ad b)

PŘÍKLAD

Vlastník pozemku při provádění terénních prací rozhrnul zeminu ke kmenům vzrostlých stromů až téměř k jejich koruně, což by mělo za následek jejich odumření. OOP proto uložil vlastníkovu opatření k nápravě - uvedení do původního stavu ve lhůtě do 3 měsíců. Náprava provedena nebyla a OOP uložil pokutu po uplynutí 3 a půl let po té, co rozhodnutí o uložení opatření nabylo právní moci. Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. byla pokuta uložena? Byla dodržena objektivní lhůta k uložení sankce?

PŘÍKLAD

Firma Lidl pokácela, bez povolení před svou nově postavenou provozovnou ve Vyškově řadu vzrostlých stromů, aby na supermarket bylo ze silnice pořádně vidět. Občané upozornili na tuto skutečnost orgán ochrany přírody.

Komu a podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. bude sankce uložena?

PŘÍKLAD

Panu L.H. roste vedle domu stará lípa, obvod jejíhož kmene je větší než 80 cm měřeno ve výšce 130 cm nad zemí. Vzhledem k tomu, že lipové květy mu padají na auto a ničí lak, rozhodl se, že lípu pokácí. Lípa stojí na jeho vlastním pozemku a vlastníka pana L.H. nenapadlo, že k tomu musí mít povolení.

Podle kterého ustanovení zákona č. 114/1992 Sb. lze uložit sankci za nedovolené kácení?

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST

Trestní zákoník č. 40/2009 Sb.)

TČ proti ŽP (Hlava VIII):

- ohrožení a poškození životního prostředí (§§ 293, 294)
- speciální skutkové podstaty (§ 294a a násl.)
- **Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim**
ve zněníz.č. 183/2016 Sb.

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy proti životnímu prostředí:

- poškození vodního zdroje (§ 294a)
- poškození lesa (§ 295-6)
- neoprávněné vypuštění znečišťujících látek (z lodí) (§ 297)
- neoprávněné nakládání s odpady (§ 298)
- neoprávněná výroba a jiné nakládání s látkami poškozujícími ozónovou vrstvu (298a)
- neoprávněné nakládání s chráněnými volně žijícími živočichy a planě rostoucími rostlinami (§§ 299, 300)
- poškození chráněných částí přírody (§ 301)
- týrání zvířat a zanedbání péče o zvíře z nedbalosti (§ 302, 303)
- pytláctví (§ 304)
- neoprávněná výroba, držení a jiné nakládání s léčivými a jinými látkami ovlivňujícími užitkovost hospodářských zvířat (§ 305)
- šíření nakažlivé nemoci zvířat (§ 306)
- šíření nakažlivé nemoci a škůdce užitkových rostlin (§ 307)

Trestně právní odpovědnost

Trestné činy ohrožující zdraví:

- ohrožování zdraví závadnými potravinami a jinými předměty (§ 156-7)

Trestné činy proti majetku:

- poškození cizí věci (§ 228)
- zneužívání vlastnictví (§ 229)

PŘÍKLAD

Dne 4.5. 2006 okolo 17.00 hodiny občan J.K. přijel ve svém autě do lokality zvané Sokolí vrch. Pěšky přešel v horském terénu ke stromu, kde hnízdil sokol stěhovavý (*Falco peregrinus*). Vyšplhal se na strom k hnízdu, ve kterém se nacházela dvě mláďata sokola. Přestože patří tento druh ke kriticky ohroženým živočichům a je celoročně chráněný, vzal z hnízda a odnesl s sebou starší a silnější mládě.

Při nasedání do auta byl zadržen pracovníky Správy Chráněné krajinné oblasti a předán Policii ČR. Při projednávání svého činu se hájil tím, že mládě sokola neopatřil pro sebe, ale na objednávku známého chovatele.

Jak byste posoudili jeho jednání z hlediska vztahů odpovědnosti? O jaký druh odpovědnosti půjde v daném případě? Jaké důsledky by mělo, kdyby mládě uhynulo? Má tvrzení pachatele, kterým se hájil, význam jako polehující okolnost?

ZOPK § 87 ; TZ 293 v 299 v 301 v 302 v 304? ; ZEÚ?

PŘÍKLAD

Na území národního parku narazil strážce přírody při pravidelné kontrole na dvojici mladíků, kteří v podnapilém stavu pálili zapalovačem, šlapali a kopali do několika desítek jedinců skokana hnědého, přičemž následkem tohoto jednání většina z těchto skokanů uhynula. Skokani hnědí, kteří jsou zvláště chráněni živočichové, se snažili migrovat přes silnici z louky do blízké tůně.

Strážce přírody mladíky vyzval, aby zanechali svého počínání a prokázali mu svoji totožnost, s tím, že zahájí blokové řízení o udělení pokuty za přestupek.

Mohlo by se jednat v daném případě o přestupek nebo o trestný čin a na základě kterých právních předpisů? (TZ §§ 299 v 300 v 301 v 302 v 325?)(ZOPK § 87)(ZEÚ?)

Trestně právní odpovědnost PO

Z.č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim

- navazuje na obecné předpisy trestního práva - trestní zákoník a trestní řád
- ve vztahu k nim se uplatní vztah speciality a subsidiarity

TRESTNĚ PRÁVNÍ ODPOVĚDNOST PO

Namísto taxativního výčtu TČ poslední novela zákona změna:

- PO jsou trestně odpovědné za všechny trestné činy s výjimkou těch, o kterých tak stanoví zákon.
- Výjimky, na základě kterých může vyloučena trestní odpovědnost, **nezahrnují environmentálních trestné činy.** PO může být za jejich spáchání postihována podle trestních předpisů.

TPO PO

- Trestní odpovědnost právnických osob je definována v závislosti na jednání orgánů či členů orgánů právnické osoby nebo dalších uvedených osob a přičitatelnosti trestného činu právnické osobě.
- PO, proti které bylo zahájeno trestní stíhání, nemůže být do doby jeho pravomocného skončení zrušena a nemůže dojít k její přeměně, ani zániku.

Trestně právní odpovědnost PO

- PO lze postihnout i v případě, že se nepodaří prokázat, která konkrétní FO spáchala TČ
- Zaviněné jednání PO („vina managementu“)
- Odpovědnost zakládá jednání vedoucího (jmenovaného do řídicí funkce i faktického)
- Je-li vyvozena TPO PO, není tím dotčena osobní TPO fyzických pachatelů a naopak
- TPO přechází na právní nástupce PO

TRESTNÍ SANKCE

- Tresty
- Ochranná opatření

Při stanovení druhu trestu a jeho výměry je soud povinen přihlídnout mj. :

- k povaze a závažnosti spáchaného TČ,
- k poměrům PO včetně její dosavadní činnosti a majetkových poměrů...

TRESTNÍ SANKCE

Tresty majetkové:

- propadnutí majetku;
- peněžitý trest a
- propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty.

Tresty zakazující nebo omezující činnost:

- zákaz činnosti;
- zákaz plnění veřejných zakázek, účasti v koncesním řízení či veřejné soutěži a
- zákaz přijímání dotací a subvencí.

Zrušení PO

Povinnost uveřejnění rozsudku

TRESTNÍ SANKCE

Ochranná opatření:

- zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty

Vztah k řízení o správním deliktu

- Pokud bylo zahájeno trestní stíhání, vzniká překážka litispendence, tj. o daném skutku nemůže rovněž probíhat správní řízení.
- To však nebrání tomu, aby v takovém případě příslušný správní orgán přijal opatření nemající primárně sankční povahu, ale povahu preventivní či nápravnou

Vztah k řízení o správním deliktu

- Trestní stíhání nelze zahájit, a bylo-li již zahájeno, nelze v něm pokračovat, pokud dřívější řízení pro daný skutek proti stejné osobě skončilo pravomocným rozhodnutím o správním deliktu.
- Do běhu lhůty k projednání přestupku se nezapočítává doba, po kterou se pro tentýž skutek vedlo trestní řízení.

Vztah TPO k jiným odpovědnostním vztahům

- Princip „ne bis in idem“
- Princip „ultima ratio“
- Společenská škodlivost - odlišení trestných činů od správních deliktů (přestupků)
- Subsidiární povaha správních deliktů
- Princip subsidiarity soudní represe
- Uplatněním deliktů odpovědnosti není dotčena
 - možnost uplatnění občanskoprávních závazků z deliktů
 - odpovědnost za ekologickou újmu

OBČANSKOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST (ZÁVAZKY Z DELIKTŮ)

- Obecná podle OZ
- Zvláštní podle OZ (§ 2920 a násl.)
 - škoda z provozní činnosti
 - škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným
 - škoda způsobená zvířetem aj.
- Zvláštní (podle předpisů práva životního prostředí)
 - z.č. 115/2000 Sb., o poskytování náhrad škod způsobených vybranými zvláště chráněnými živočichy
 - z.č. 254/2001 Sb., o vodách (§ 29/2)
 - z.č. 44/1988 Sb., horní zákon (§§ 36 a 37)

Náhrada škody dle z.č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (NOZ)

Závazky z deliktů (§ 2894 a násl. NOZ)

- § 2910 - obecná odpovědnost za škodu
 - subjektivní odpovědnost
 - § 2924 - škoda z provozní činnosti
 - objektivní odpovědnost
 - možnost liberace
 - § 2925 - škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným
 - objektivní odpovědnost
 - „přísnější“, omezené důvody liberalizace
 - § 2926 - škoda na nemovité věci
 - objektivní odpovědnost
- Způsob náhrady** – primárně uvedením do předešlého stavu!

NOZ č. 89/2012 Sb.

§ 2924 Škoda z provozní činnosti

Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení sloužící k výtěžné činnosti, nahradí škodu vzniklou z provozu, ať již byla způsobena vlastní provozní činností, věcí při ní použitou nebo vlivem činnosti na okolí. Povinnosti se **zproští**, prokáže-li, že vynaložil veškerou péči, kterou lze rozumně požadovat, aby ke škodě nedošlo.

§ 2925 Škoda způsobená provozem zvláště nebezpečným

(1) Kdo provozuje závod nebo jiné zařízení zvláště nebezpečné, nahradí škodu způsobenou zdrojem zvýšeného nebezpečí; **provoz je zvláště nebezpečný**, nelze-li předem rozumně vyloučit možnost vzniku závažné škody ani při vynaložení řádné péče. Jinak se povinnosti **zproští**, prokáže-li, že škodu způsobila zvěřejší vyšší moc nebo že jí způsobilo vlastní jednání poškozeného nebo neodvratitelné jednání třetí osoby; ujednají-li se další důvody zproštění, nepihlíží se k tomu.

(2) Je-li z okolností zřejmé, že provoz významně zvýšil nebezpečí vzniku škody, ačkoli lze důvodně poukázat i na jiné možné příčiny, soud zaváže provozovatele k náhradě škody v rozsahu, který odpovídá **pravděpodobnosti** způsobení škody provozem.

(3) Má se za to, že **provoz je zvláště nebezpečný**, pokud se provozuje továrním způsobem nebo pokud se při něm výbušná nebo podobně nebezpečná látka používá nebo se s ní nakládá.

OBČANSKOPRÁVNÍ ODPOVĚDNOST (ZÁVAZKY Z DELIKTŮ)

Náhrada škody:

- vrácení do původního stavu
- v penězích (škoda skutečná a ušlý zisk)

Pokud si škodu na svém majetku způsobí sám vlastník, odpovědnostní vztah nevzniká (náhradu za poškozené životní prostředí nelze uplatnit).

ZÁVAZKY Z DELIKTŮ – PŘÍKLAD 1

V důsledku havárie na polním hořáku uniklo z petrochemického podniku takové množství znečišťujících látek do ovzduší, že to způsobilo rozsáhlé poškození lesních porostů v městečku Hory sv. Kateřiny. Posuďte, zda obec, která je vlastníkem poškozených lesů, má nárok na náhradu škody, podle kterého ustanovení a v čem tato náhrada bude spočívat.

(OZ - § 2910 v 2924 v § 2925)?

ZÁVAZKY Z DELIKTŮ – PŘÍKLAD 2

Ze Sigmy Lutín uniklo do životního prostředí ředidlo a bylo prokázáno, že v důsledku tohoto úniku došlo ke kontaminaci podzemních vod ve studnách občanů v nedaleké obci.

Jakým způsobem je Sigma Lutín v tomto případě nahradit lidem ztrátu, resp. znehodnocení pitné vody?

(§ 29 odst. 2 zákona o vodách č. 254/2001 Sb.)

PŘÍKLAD 2a

Majitel studny zjistí, že voda, jíž je oprávněn ze studny odebírat, je znečištěna a znehodnocena

- a) únikem ředidla z nedalekého podniku
- b) průsaky z hnojiště souseda

VZ § 29, 42, 125a písm.l)
NOZ?

ZÁVAZKY Z DELIKTŮ – PŘÍKLAD 3

Strážce přírody mladíky vyzval, aby zanechali svého počínání a prokázali mu svoji totožnost, s tím, že zahájí blokové řízení o udělení pokuty za přestupek. Po opakované výzvě začali strážci vyhrožovat a následně jej fyzicky napadli. Strážce utrpěl při následné potyčce zlomeninu čelisti, kvůli které musel být hospitalizován. Jeho kamarád, který mu přispěchal na pomoc, stačil zavolat mobilním telefonem Policii ČR, která oba agresivní mladíky zajistila. Nicméně i kamarádovi strážce stačili způsobit škodu na šatech.

Má kamarád strážce nárok na náhradu škody? Pokud ano, kdo mu ji poskytne a za jakých podmínek?
(§ 81b z.č. 114/1992 Sb.)

PŘÍKLAD

V Beskydech se vyskytuje 4 členná smečka vlků. Vlk je kriticky ohrožený druh. Občas strhne nějakou ovci ze stáda. Mají chovatelé ovcí nárok na náhradu škody, kterou jim způsobil vlk a vůči komu by jej měli uplatnit?

Z.č.115/2000 Sb.

ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU

Ekologická újma podle:

- a) Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí
- b) Z.č. 167/2008 Sb., o předcházení ekologické újmě a o její nápravě

ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU

Z.č. 17/1992 Sb., o životním prostředí)

Ekologická újma (§ 10 a 27):

- ztráta nebo oslabení přirozených funkcí ekosystémů, vznikající poškozením jejich složek nebo narušením vnitřních vazeb a procesů v důsledku lidské činnosti.

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Ekologickou újmou se rozumí nepříznivá měřitelná změna přírodního zdroje nebo měřitelné zhoršení jeho funkcí, která se může projevit přímo nebo nepřímo; jedná se o změnu na

- chráněných druhů** volně žijících živočichů či planě rostoucích rostlin nebo přírodních stanovišť, která má závažné nepříznivé účinky na dosahování nebo udržování příznivého stavu ochrany takových druhů nebo stanovišť, s výjimkou nepříznivých účinků vyplývajících z jednání provozovatele, k němuž byl oprávněn podle § 5b, 45i a 56 zákona o ochraně přírody a krajiny; kritéria pro posouzení významu účinků na dosahování nebo udržení příznivého stavu ochrany chráněných druhů a přírodních stanovišť jsou stanovena v příloze č. 3 k tomuto zákonu,
- podzemních nebo povrchových vodách** včetně přírodních léčivých zdrojů a zdrojů přírodních minerálních vod, která má závažný nepříznivý účinek na ekologický, chemický nebo množství stav vody nebo na její ekologický potenciál, s výjimkou nepříznivých účinků v případech stanovených podle § 23a odst. 4 a 7 vodního zákona, nebo
- půdě** znečištěním, jež představuje závažné riziko nepříznivého vlivu na lidské zdraví v důsledku přímého nebo nepřímého zavedení látek, přípravků, organismů nebo mikroorganismů na zemský povrch nebo pod něj,

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Odpovědnost provozovatelů činností uvedených v příloze - objektivní za výsledek v podobě ekologické újmy nebo její hrozby (i bez porušení právních povinností)

Odpovědnost provozovatelů jiných činností, které jsou vykonávány v rozporu s právními předpisy, za škodu na zvláště chráněných druzích a jejich stanovištích

Negativní vymezení věcné a časové působnosti

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

- Princip prevence
- Princip znečišťovatel platí
- Princip naturální restituce

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Princip prevence:

- Povinnost provozovatele provádět preventivní opatření i v případě, že ke škodám na životním prostředí dosud nedošlo, ale existuje bezprostřední hrozba takových škod
- Povinnost informovat příslušný úřad
- Povinnost přijmout nápravná opatření za účelem omezení dalších škod
- Finanční zajištění (§ 14/3 – výjimky)
- Hodnocení rizik činností v příloze č. 1

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Princip znečišťovatel platí:

- náklady potřebné na předcházení ekologické újmy nebo na její nápravu,
- náklady na zjištění a posouzení ekologické újmy, posouzení vzniku její bezprostřední hrozby,
- náklady na řízení,
- náklady na provedení preventivních nebo nápravných opatření nebo jejich vymáhání od provozovatele,
- náklady na sběr dat, na sledování a kontrolu
- další náklady související s předcházením ekologické újmy nebo s její nápravou.

Výjimky z povinnosti provozovatele hradit náklady (§12)

**ODPOVĚDNOST ZA EKOLOGICKOU ÚJMU
podle z.č. 167/2008**

Princip naturální restituce:

- upřednostnění nápravných opatření před peněžními kompenzacemi
- obnovení stavu nebo nahrazení životního prostředí
